

НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ У ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОДАХ В УМОВАХ ВЕЛИКОГО МІСТА

В.В. Бичков (Київ)

Головне управління охорони здоров'я та медичного забезпечення Київської міської державної адміністрації

Резюме. Наведено науково обґрунтовані компоненти організації екстреної медичної допомоги постраждалим у дорожньо-транспортних пригодах в умовах мегаполісу.

Ключові слова: екстрена медична допомога, дорожньо-транспортні пригоди, постраждалі.

Технічний прогрес і збільшення народонаселення призвели до виникнення міст-мегаполісів з розвинутою мережею промисловості, транспорту, соціально-побутової сфери.

З одного боку, цей процес супроводжується значними економічними перевагами: активізується розвиток різних галузей народного господарства, більше задовольняються потреби населення у забезпеченні роботою, активізуються транспортні перевезення, вирішуються соціальні потреби (освіта, охорона здоров'я, культура тощо).

З іншого боку, ускладнюється процес дорожнього руху, зростає рівень транспортного травматизму, збитки внаслідок пошкодження техніки, вантажу тощо.

Крім того, розвиток сучасних технологій з використанням потенційно-небезпечних речовин (хімічні агенти, радіоактивні матеріали) може спричинити виникнення аварійних ситуацій з надходженням небезпечних продуктів у зовнішнє середовище, утворенням вогнищ забруднення з масовим ураженням людей і нанесенням значних матеріальних збитків. Все це відноситься до так званих техногенних надзвичайних станів.

В умовах мегаполісу при виникненні таких ситуацій значна кількість населення може потребувати адекватного медичного забезпечення.

До одного з проявів техногенних надзвичайних ситуацій можна віднести дорожньо-транспортні пригоди (ДТП). І хоча в одній такій події, як правило, страждає значно менше людей порівняно з аваріями на хімічному виробництві. Але їх загальна кількість за рік супроводжується значними не тільки економічними, але й людськими втратами, у т.ч. безповоротними.

Так, у 2007 р. у м. Києві зафіксовано 7508 ДТП, в яких постраждало 9587 осіб, з них 608 загинуло.

У 2008 р. загальна кількість ДТП зменшилась (6132), в яких постраждало 7942 особи, з яких 506 загинуло.

Все це дає право стверджувати, що ДТП за своїми наслідками можна віднести до надзвичайних подій.

Дорожньо-транспортна пригода – це подія, яка виникла в процесі руху транспортного засобу по дорозі, внаслідок чого загинули або отримали поранення люди, були пошкоджені транспортні засоби, споруди, вантажі або завдано інший матеріальний збиток [2].

Дорожньо-транспортний травматизм останніми роками став серйозною соціальною проблемою для більшості розвинутих країн.

Унаслідок ДТП у світі щорічно гине близько 1,2 млн людей і до 50 млн отримують травми, а економічний збиток становить 64–100 млрд дол. США.

Р. Е. Staler визначив сучасний стан ДТП як «світову ДТП-епідемію з тяжкими медико-соціальними наслідками» [4]. А за прогнозами Всесвітнього банку розвитку, смертність від отриманих травм при ДТП в 2020 р. може посісти перше місце серед захворювань і травм.

У зв'язку з цим вирішення завдань, пов'язаних з ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій, у т.ч. ДТП, є найважливішою складовою для своєчасного і вірного прийняття відповідних управлінських рішень.

При цьому якість і своєчасність медичних управлінських рішень має особливе значення, оскільки безпосередньо пов'язані з життям і здоров'ям людини.

Все це вказує на необхідність удосконалення існуючих та пошуку нових технологій управління, які базуються на сучасних методах прогнозування, організації та надання медичної допомоги як під час ліквідації аварії, так і в подальший період, насамперед екстреної медичної допомоги.

Організація медичної допомоги у великому місті при надзвичайних станах має свої передумови. До них насамперед можна віднести: проживання значної кількості людей на відносно невеликій території; наявність різноманітних транспортних шляхів і розв'язок із значною кількістю швидкісного автотранспорту; ускладнення транспортної доступності до осередку надзвичайного випадку в разі його виникнення.

За літературними даними, серед усіх летальних наслідків у понад 50% випадків смерть настає в перші 5 хв після ДТП унаслідок несумісних з життям травм і в 20% випадків – при транспортуванні постраждалого в лікарню або протягом першої доби після пошкодження [1].

«Платинові 10 хвилин», «золотий час» – таку назву в медицині катастроф отримав час, протягом якого надана постраждалому допомога є ефективною.

Якщо цей час втрачений, то до 30% постраждалих з важкими, але сумісними з життям травмами, можуть загинути [3].

Все це свідчить про важливість організації своєчасної та якісної медичної допомоги постраждалим у ДТП в умовах великого міста.

Мета роботи – науково обґрунтувати компоненти організації екстреної медичної допомоги постраждалим у дорожньо-транспортних пригодах в умовах мегаполісу.

Метод: інформаційно-аналітичний.

Результати дослідження та їх обговорення

Організація медичної допомоги постраждалим у ДТП – складне і багатокомпонентне поняття, яке об'єднує два аспекти: об'єктивний (організація надання медичної допомоги постраждалим у ДТП) та суб'єктивний (екстрена інтенсивна медична допомога постраждалим у ДТП, як вона сприймається).

Структурну компоненту надання медичної допомоги постраждалим у ДТП оцінюють за якістю ресурсів (фінансових, кадрових, матеріально-технічних, інформаційних) та організаційних форм надання такої допомоги. Таким чином, структура характеризує умови для надання медичної допомоги постраждалим у ДТП. Структурний аспект визначають як щодо служби медичної допомоги постраждалим у ДТП з його ресурсним забезпеченням (кадровим, матеріально-технічним), організацією роботи, так і щодо кожного медичного працівника, задіяного у наданні медичної допомоги постраждалим окремо. В цьому випадку оцінюють його професійні якості: знання, уміння, навички з медичної допомоги постраждалим у ДТП.

Процесна компонента екстреної медичної допомоги є складовою сучасного управління організацією медичної допомоги при ДТП. Вона включає технології

надання медичної допомоги постраждалим, тобто виконання технічним персоналом функцій з надання медичної допомоги постраждалим, взаємовідносин між медичним персоналом, постраждалими та іншими учасниками події.

Результат – це компонентна система, яка відображає ефективність наданої медичної допомоги постраждалим у ДТП.

Оцінка за результатами включає зміни в стані здоров'я постраждалих, які потребували такої допомоги.

З позиції системного підходу всі вказані компоненти медичної допомоги постраждалим у ДТП взаємопов'язані. Так, на ефективність медичної допомоги постраждалим впливає термін часу від ДТП до початку надання медичної допомоги, наявність та якість обладнання, технологій, рівень кваліфікації персоналу, раціональність організаційної структури служби, механізми взаємодії персоналу тощо. Отже, на результативність медичної допомоги постраждалим у ДТП можна впливати шляхом удосконалення ресурсного забезпечення, а також проведення заходів організаційно-управлінського характеру (структури медичної допомоги в цілому та системи інформаційного забезпечення).

Проведене нами дослідження організації медичної допомоги постраждалим у ДТП в умовах великого міста (мегаполіса) виявило недоліки у всіх компонентах системи медичної допомоги постраждалим.

Серед недоліків структурної компоненти виявлено:

- відсутність чіткої системи управління організацією надання медичної допомоги постраждалим у ДТП;
- недостатнє забезпечення станцій швидкої медичної допомоги автомобілями для проведення необхідної екстреної медичної допомоги;
- неготовність приймальних відділень багатопрофільних лікарень міста до надання екстреної медичної допомоги (цілодобове проведення інтенсивної терапії постраждалим у ДТП на ранньому госпітальному етапі незалежно від часу чергування лікарні);
- значний час доїзду бригад швидкої медичної допомоги до місця ДТП, час початку надання допомоги, який виходить за межі «золотого» (часу найбільшої ефективності).

Своєю чергою, на цей показник негативно впливає:

- стан доріг у місті;
- система організації руху транспорту в місті;
- культура поведінки водіїв автотранспортних засобів під час руху.

Висновки

Таким чином, для поліпшення умов надання медичної допомоги постраждалим у ДТП в місті необхідно комплексно вирішувати зазначені проблеми (фінансові, організаційно-управлінські, кадрові, матеріаль-

но-технічні) за участю всіх зацікавлених сторін — медиків, транспортників, працівників дорожньо-транспортної інспекції і фінансових органів та інших.

Перспективи досліджень полягають у подальшому вивченні питань організації екстреної медичної допомоги постраждалим у дорожньо-транспортних пригодах.

Список літератури

1. Гончаров С. Ф. Анализ отечественного и зарубежного опыта организации экстренной медицинской помощи с использованием вертолетов / С. Ф. Гончаров, Л. В. Борисенко, К. В. Науменко // Медицина катастроф. — 2006. — № 4. — С. 38–42.
2. Яковенко Л. М. Дорожно-транспортные катастрофы (концептуальная модель, классификация, эпидемиология, прогноз безвозвратных потерь и нуждающихся в госпитализации: дис. д-ра мед. наук / Л. М. Яковенко. — 2002. — 201 с.
3. Hussain L. M. Are pre – hospital death from accidental injury preventable? / L. M. Hussain, A. D. Redmont // BMJ. — 1994. — Vol. 308. — P. 1077–1080.
4. Staler R. E. Цит. Сташадзе Л. Л. — 3-я ежегодная конференция по вопросам транспорта, безопасности движения и здоров'я / R. E. Staler // Информационный бюллетень ЦЭМПИ информ. — 1998. — № 6. — С. 12–20.

Научное обоснование организации экстренной медицинской помощи пострадавшим в дорожно-транспортных происшествиях в условиях большого города

В.В. Бычков (Киев)

Представлены научно обоснованные компоненты организации экстренной медицинской помощи пострадавшим в дорожно-транспортных происшествиях в условиях мегаполиса.

Ключевые слова: экстренная медицинская помощь, дорожно-транспортные происшествия, пострадавшие.

Scientific grounding of the organization of emergency medical care by the victim in road and transport incidents in conditions of the big city

V.V. Bychkov (Kyiv)

Scientifically proved principles of the organization of emergency medical care are submitted to the victim in road and transport incidents in conditions of megacity.

Key words: emergency medical care, the road and transport incidents, injured.

Рецензент: д-р мед. наук О.С. Коваленко.